

A Ferenc József-híd.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, okt. 3.

Ezredévi ünnepségeinknek egyik emlékezetes mozzanata lesz annak az új dunai hidnak a holnapi fölavatása, mely a fővámter és a Gellért-kőpart közt köti össze a főváros két partját. A hidavatást ő felsége a király fogja végezni, a ki már megengedte, hogy az új hidat nevééről Ferenc József-hidnak nevezzék el.

A magyar törvényhozás az 1893-ik évi XIV. törvénycikkkel adta meg az engedelmet az új hid építésére. A kereskedelmi minisztérium nemzetközi pályázatot hirdetett úgy a fővámteri, mint a tervezett eskütéri hidra s ez a pályázat várakozáson felül sikerült. A világ legkiválóbb hidépitő mérnökei pályáztak s míg az eskütéri hidnál az esslingeni gépgyár terve kapta meg az első díjat, addig a fővámteri hid pályatervei közül a *Feketeházy* János nyugalmazott állami főmérnök tervezete nyerte el a pálmát.

A kereskedelmi miniszter azonban még ezt a tervet is alaposan áldolgoztatta s a most fölépült hidat tulajdonképpen a minisztérium hidépitő szakosztálya alkotta meg. A kitűnő mérnökök élén a vezérlő munkát *Czekelius* Aurél osztálytanácsos és *Szántó* Albert műszaki tanácsos végezte. Az ő terveik és felügyeletük mellett a fővámteri hid építését 1894. szeptember 1-jén kezdték meg és éppen két esztendő alatt fejezték be, a mely idő, rövidség tekintetében páratlan a hidépitészet történetében.

Az alapozási munkálat tartott a legtovább. A hidföket és a mederpilléreket a víz alá süllyesztett vaskeszonokra, harangszerű vasszekrényekre építették. Ez a vasszekrény a budai oldalon a Gellért-hegy sziklalában nyugszik 9 méter mélységben a null vízszin alatt, a pesti oldalon pedig 13 és egy ötöd méter mélységben ama kökeménységű kék-agyag talajon, mely a főváros alatt elterül s a melyen a lánchid és a Margit-hid pillérei alapszanak.

A vastartók süllyesztését, elhelyezését és egyáltalán az alapozási munkát az alföldi híres kubikosok és tiszai hidépitő munkások végezték. A mederpillérek sziklakemény terméskőből épültek, melyet gránitburkolattal láttak el, hogy a hid az idők végéiglen fönmaradjon.

Az új hid három nyílásos hid és rendkívül szolid, tömör szerkezetű, mert első sorban a teherforgalom közvetítésére van szánva. Az egész hid szélessége az egyik parttól a másikig 331 méter. A középső nyílás 175 méter s a két szélső nyílás egyenként 78 méter széles.

A lánchid láncaihoz hasonló szelid hajlású főtartók három részből állanak, melyeknek középső része ingó oszlopokkal támaszkodik a másik két rész végeire. Különben a hid konzolszerkezetű s nem csnpán felső, hanem alsó vastartói is vannak. A főtartók úgy a pesti, mint a budai oldalon mélyen be vannak építve a hidföbe és mindkét végükön 6—6000 métermázsa öntött vas ellensúlylyal megterhelve, hogy a középső széles nyílás nagyobb terhe alatt föl ne billenessen.

A mederpillérek és hidfök építéséhez 20.000 köbméter követ használtak föl. A mauthauseni és neuhausi burkoló köveket leszámítva, az összes kövek hazai bányáinkból kerültek ki. A hid vasszerkezetében 60.000 métermázsa vasat használtak föl, melyet mind hazai gyárak szolgáltattak. Az új hid tehát minden izében hazai termék.

A tervezők nagy sulyt helyeztek arra, hogy a hid minden erőssége mellett könnyed és tetszetős formájú legyen. Törekvésüket fényes siker koro-

názta, mert a hid esztetikai szempontból is kifogástalan. Az egész oly könnyedén lebeg a Duna fölött, akárcsak a lánchíd, a melynél pedig az új hid sokkal nagyobb. A hid kocsi pályája $11\frac{1}{2}$ méter széles, míg a lánchídnál csak 7-8 méter széles a kocsit; a két gyalogjáró egyenként 2-9 méter, míg a lánchídon csak 1-8 méter széles.

— A hidpálya alatt négy sor vízvezetési cső van lerakva, ezenkívül a kocsit a majdan építendő villamos vasut számára le vannak rakva a sínek és kábelek. Itt fog ugyanis járni a Ferenc-József kőpartról Budára, az Attila-köruttra és a Lágymányoson túl Budafokig vivő villamos vasut.

Építészeti szempontból igen érdekesek a pilérek fölött emelkedő vaskapuzatok, a melyek gyönyörűen simulnak az anyag és szerkezet architektúrájához. E kapuzatok ormát Magyarország és társországainak címerei ékesítik, két-két árboc-szerű rudjukon pedig büszkén terjengeti szárnyait a négy turulmadár. Ezek a madarak a hid legmagasabb pontjain trónolnak s mindegyik 46 méter magasan van a Duna zérus vízszíne fölött.

A hidépítéssel történetében valósággal ritkaság számba megy, hogy az új hid építése közben mindössze két ember pusztult el. Az egyik a hid testére esett s agyonzuzta magát, míg a másik a Dunába zuhant, a honnan nem került elő többé. Egy-egy ilyen hid építésénél rendszerint tucatonta pusztulnak el a munkások. A hidépítészeti statisztika szerint minden beépített 250.000 forintra két emberélet esik.

Az új hid összes építési költségei pedig, becsülve a 240 ezer forintba kerülő följárókat, 2 millió 500 ezer forintra rugtak és így a statisztika szerint a munkás-rizikónak sokkal nagyobbak kellett volna lennie.

Szóval az új hid minden tekintetben szerencsés alkotás, mert a mellett, hogy szép, rendkívüli erős is s a teherpróbát a legjobb eredménnyel állotta ki.

A vasárnapi hidavatás méltó befejezése lesz a nagy műnek. Egy villamos készülék segítségével maga a király helyezi el a pesti hídfőn a hidban az utolsó szöveget, mely ezüstből készült s fején a király monogramja, az „I. F. J.” betű van. A pesti hídfő északi felén levő turulmadár aranygömbjébe helyezik el a diszokmányt, melyet a király aláír, s a mely a következő:

MI ELSŐ FERENC JÓZSEF,

Isten kegyelméből ausztriai császár, Osehország királya stb. és Magyarország apostoli királya.

A magyar állam ezeréves főnállásának magasztos emléket ünnepeljük szeretett magyar nemzetünkkel együtt, a midőn Budapest székesfővárosunknak a Duna folyam által szétválasztott két felét a Szent-Gellérthegy déli aljánál összekapcsoló s Nevünket viselendő e szép és hatalmas művet, melynek építése az 1893. évi XIV. törvénycikk alapján 1894-ik év szeptember hónapjában megkezdettvén, a vasszerkezet utolsó szögecsének általunk most történt elhelyezésével teljes befejezést nyert, rendeltetésének átadjuk.

Az ezeréves múlt történetéből meritett bizalommal a jövő iránt, vallásos áhitattal fordulunk az Isteni Gondviseléshez, vegye továbbra is oltalmába Házunkat és hű magyar nemzetünket s óvja minden viszontagságtól e művet, hogy a hozzá fűződő remények megvalósulván, öröndetesen fejlődő székesfővárosunk további haladásának és fölvirágzásának biztos eszközévé váljék.

Kelt Budapest székesfővárosunkban, ezernyolcszázkilencvenhatodik évi október hónap negyedik napján.

Ferenc József s. k.

Bánffy Dezső báró s. k.

Lukács László s. k. Wekerle Sándor dr. s. k.

Dániel Ernő s. k. Lukács Béla s. k.

Oda teszik a most járó arany és ezüstpénzek egy-egy darabját, továbbá a hid történetét, melyet Czekelius és Szántó tanácsosok irtak meg.

A már felavatott új hidon Ferenc József király teszi a legelső sétát. Déli 12 órakor pedig át-

adják az új hidat a közforgalomnak. Aznap éjfélig ingyen járhat rajta ember és kocsis egyaránt, de már hétfőtől ugyanolyan vámot szednek rajta, mint a Margithídon.

Az új hidnak áldásos haszna úgy a belvárosra, mint a Gellérthegy környékére ma még kiszámíthatatlan.

Öröndetes eseményképpen jelezhetjük, hogy a kereskedelmi minisztérium hidépítő osztálya elkészítette az eskütéri hid tervezetét is, mely a nagy Széchenyi óhajtásához híven egynyilású lesz és biztos forrásból irhatjuk, hogy ennek az új hidnak az építését a jövő év tavaszán megkezdik.

A holnapi déli 12 órakor történő fölavatásra a rendőrség ezeket az intézkedéseket tette:

Az útvonal szabadon marad, a nézőközönségnek csak a gyalogjáró áll rendelkezésére. Tizenegy óra után kocsikat a vámházköruttra nem bocsátanak, kivéve a fölavató ünnep vendégeinek kocsijait. Kordonok lesznek a Lipót-utca sarkától a központi vásárcsarnok főbejáratának sarkáig. A hidhoz vezető följáró utak párhuzamosan és pedig jobbról a Lipót-utca sarkától a jobboldali tribün lépcsőjéig, balról a sóház-utca sarkától ugyancsak a baloldali tribün lépcsőjéig. A kordonon keresztül csak azokat bocsátják át, a kiknek az ünnepre, vagy a tribünökre meghívójuk, illetve belépő jegyük van.

A vendégeket hozó kocsik a Csepel-rakparton állanak föl; a miniszterek s egyéb főméltóságok kocsijai a mennyire a hely megengedi, a sóház-utca felé. A fővámteri társaskocsi állomás helye d. e. 10 órától az eskütéren lesz. A Kálvin-téri és fővámteri piacokra néző intézkedés történt az illetékes hatóság útján, hogy az a Ferenc József rakodó partra helyeztessék át. Az ünnep után a közönséget a kereskedelmi minisztérium, esetleg az államhidak felügyelősége által meghatározandó csoportokban fogják a hidra bocsátani.

A becsületszó halottja.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, okt. 3.

A főváros jogászvilágának gyásza van: Liedemann Károly dr., a budapesti ügyvédi kar egyik disze, az éjjel meghalt. Hogy a maga kezével oltotta ki életét, növeli a gyászt, a motívumok pedig, a melyek miatt a szerencsétlen ügyvéd a revolverhez nyult, egyenesen tragikussá teszik az esetet. Liedemann, a kif egész életében pontosságáról, rendszeretéről és becsületességéről ismertek, ennek a becsületnek a halottja.

Keresett és kapós ügyvéd volt: különösen néhány év előtt. Előkelő fővárosi patricius családból származott, rokona volt a Fabiny, Haberern, Osterlam és más családoknak, s összeköttetései és képzettsége révén kliensei közé számíthatta a Szárpályákat, Keglevicheket s még számos tagját a mágnásvilágnak. Harmincad-utca 3. szám alatti irodájának kilincset egymás kezébe adták az ügyfelek. A budapesti ügyvédi kamara egyhangulag választotta ügyészévé, a mi szintén tekintélyességére mutat. Azonkívül boldog családi életet élt: imádta a feleségét.

Ugy, hogy életét tavalyig csak fokozatosan fejlődő idegbaja tette borussá, a mely ellen tengeri fürdőket használt. A nyarat évek óta a holland Scheveningen-ben töltötte s mindig dicsekedett vele, hogy mennyi hasznát látja a fürdőnek. Télen azonban tömördek dolga küzt mindig kiujult a baja, a melynek nevrastenikus fájdalmai néha elviselhetetlenek. Tavaly ilyenkor történt meg rajta, hogy pénzzavarba jutott s egy ismerősétől több ezer frtot kért kölcsön. Az illető egy ügyvédtől kért fölvilágosítást Liedemannról s az ügyvéd anynyira szokatlannak találta azt, hogy Liedemann pénzt kér kölcsön, hogy nem tanácsolta a kölcsönadást.

Az ügylet azonban mégis végbement, mert Liedemann becsületszavát adta, hogy egy év múlva, azaz ma, okt. 3-ikán megfizeti a kölcsönt. Ma reggel a hitelező a helyi postán ajánlott levelet kapott, a melynek tartalma ez volt:

„Adósságomat megfizetni nem tudom. Ismerem a kötelességemet. Budapesten, 1896. okt. 2-kán. Liedemann.”

A hitelező megrémült a levél szokatlan hangjától, s ügyvédjével, a kihez tanácsért fordult, Haberern lakására sietett. Ott az örüléshez közel álló özvegytől tudták meg a lesújtó hirt, hogy Liedemann áldozata lett a szavának: *agyonlőtte magát.*